
JUDAICA-BULLETIN

Mededelingenblad van de Stichting Judaica Zwolle
Postbus 194, 8000 AD Zwolle
Postgiro 259272

Jaargang 2, Nummer 1

Tammoez 5748 - Juli 1988

LEERHUISCURSUSSEN EN HEBREEUWS IN DE ZWOLSE SYNAGOGE

In het cursusjaar 1988-1989 organiseert de Stichting Judaica Zwolle vijf cursussen in de synagoge van Zwolle, waaronder drie leerhuiscursussen en twee cursussen Hebreeuws. Het cursusprogramma is daarmee met twee cursusgroepen uitgebreid ten opzichte van het seizoen 1987-1988. Twee nieuwe docenten werden bereid gevonden hun medewerking aan de uitvoering van het programma te verlenen: Drs. J.L.C. Boertjens en de heer P.G. Pranger, beide woonachtig te Zwolle. De cursussen hebben een minimum groepsgrootte van ongeveer 14 deelnemers en een maximum van 20. Alle deelnemers zullen het hele seizoen het Judaica-Bulletin ontvangen.

DE LEERHUISCURSUSSEN

Leren is in het Jodendom geen vrijblijvende zaak. Het is een zich eigen maken van de vaardigheid om om te gaan met het traditiemateriaal (Bijbel, Misjna, Talmoed, Midrasjiem en latere rabbijnse literatuur). Dit gebeurt vanuit de vraag, hoe op basis van die traditie het leven vormgegeven moet worden. Vandaar dat een echt leerhuis van de deelnemers een grote inzet vraagt. Wie mee wil doen, verbindt zich voor langere tijd en neemt het op zich de bijeenkomsten voor te bereiden door het doorwerken van het te voren opgegeven gedeelte uit de literatuur. De bijeenkomsten hebben dan ook niet het karakter van lezingen die aangehoord worden, maar van gesprekken die de bedoeling hebben de bestudeerde stof te verwerken.

De leden van zo'n 'leergroep' zijn ook verantwoordelijk voor elkaar en voor elkaars leren. Dat betekent aandacht voor elkaars vragen. Er zijn geen diploma's vereist om te kunnen deelnemen. Ieder die kan lezen en bereid is zich in te spannen, kan meedoen. Bovendien: vragen is bij deze wijze van leren belangrijker dan antwoorden. Er bestaan geen domme vragen en de beste vraag is die van iemand die ontdekt heeft, dat hij of zij iets niet begrepen heeft.

De leerhuiscursussen zullen het karakter hebben van een Vrij Leerhuis. Dat wil zeggen dat ze niet gebonden zijn aan enigerlei kerkelijke instantie of geloofsrichting. Ieder die

Mocht u niet aan een van onze cursussen deelnemen, maar wel gefinteresseerd zijn in toezending van het Judaica-bulletin, dan kunt u donateur worden van de Stichting Judaica Zwolle. Tegen een bijdrage van tenminste f 10,- per jaar krijgt u het bulletin ongeveer vier maal per jaar toegezonden.

Ons gironummer is: 259272.

bereid is zich op eigen wijze bij de joodse traditie te laten betrekken, deze serieus wil bestuderen en daaruit eigen konklusies wil trekken, die is van harte welkom.

VRIJ LEERHUIS, GROEP 1 (VOOR BEGINNENDEN)

In een twaalfstal avonden zullen gedeelten van het boek 'Gods Partner, Ontmoeting met het Jodendom' van Willem Zuidema worden besproken. Het boek geeft een breed overzicht over het Jodendom en laat voortdurend zien dat het voor Christenen van groot belang is zich onbevooroordeeld en intensief met de studie van het Jodendom bezig te houden. De cursus is bedoeld voor hen die zich voor het eerst in het Jodendom willen verdiepen of daar nog niet zo lang reeds mee bezig zijn. Deze groep zal worden geleid door Piet Pranger, die waar nodig voor aanvullende informatie bij het boek zal zorgen.

De avonden worden gehouden op de dinsdagen 11 en 25 oktober, 8 en 22 november, 6 en 20 december, 3, 17 en 31 januari, 14 en 28 februari, 14 maart (met 28 maart als reserve-datum). De bijeenkomsten vinden plaats van 19.30-21.30 uur in de bovenzaal van de synagoge aan de Schoutenstraat (ingang onder het torentje). De groep zal een maximum grootte kunnen hebben van 20 personen. Deelname wordt geregeld in volgorde van aanmelding. Van de deelnemers zal een cursusgeld van f 110,- worden gevraagd.

VRIJ LEERHUIS, GROEP 2 (VOOR GEVORDERDEN)

Van grote betekenis voor de situatie van het huidige Jodendom en voor de hedendaagse verhouding tussen Joden en Christenen is het leven na de Holocaust. Een van de verhalen uit de Bijbel die een belangrijke rol spelen bij het verwerken van het onzegbare leed van 'Auschwitz', is dat van het 'offer van Isaäk' (eigenlijk de 'binding van Isaäk'). Het werd en wordt in de joodse traditie steeds in verband gebracht met de pogroms, de Jodenvervolgingen in Oost-Europa, en in het verlengde daarvan ook met de Holocaust (het woord 'holocaust' betekent 'brandoffer').

Gedurende een twaalfstal avonden zullen de fundamentele vragen aan de orde komen, die de Holocaust oproept voor het leven van Joden en Christenen in onze tijd. Behandeld zullen worden een aantal hoofdstukken uit de boeken 'Isaäk wordt weer geofferd, De verwerking van de Holocaust door Jodendom en Christendom' en 'Betekenis en verwerking' geschreven door Dr. Willem Zuidema en anderen.

Deze groep is in de eerste plaats bedoeld voor mensen die al eerder een beginners- of gevorderdencursus van het Vrije Leerhuis hebben gevolgd. Blijven er plaatsen open dan kunnen ook zij die zich langs andere weg de nodige basiskennis van het Jodendom hebben eigen gemaakt, aan deze cursus deelnemen. De groep zal geleid worden door Dr. Willem Zuidema die ook voor aanvullende informatie zal zorgen als daaraan behoefte is.

De avonden worden gehouden op de maandagen 17 en 31 oktober, 14 en 28 november, 12 december, 9 en 23 januari, 6 en 20 februari, 6 maart, 3 en 17 april. De bijeenkomsten vinden plaats van 19.00-21.00 uur in de bovenzaal van de synagoge aan de Schoutenstraat (ingang onder het torentje).

De groep zal een maximum grootte kunnen hebben van 20 personen. Deelname wordt geregeld in volgorde van aanmelding. Van de deelnemers zal een cursusgeld van f 110,- worden gevraagd.

LEERHUISCURSUS ZONDER TORA LEEST NIEMAND WEL

In deze cursus worden de joodse achtergronden van de evangeliën besproken. Uitgangspunt daarbij is, dat de evangeliën een vorm van joodse literatuur uit de eerste eeuw zijn. Aan de orde komen de hebreeuwse denkwereld waaruit de evangeliën voortkomen, de schriftelijke en mondelinge tradities waarvan de evangeliëschrijvers gebruik maakten, het joodse leven in de evangeliën, het midrasj-karakter en de ontstaanswijze van deze boeken. Voorts worden behandeld de verwijdering van het Christendom van zijn joodse oorsprong en de hedendaagse oriëntatie van Christenen op het Jodendom.

Gedurende een twaalfstal avonden zullen bovenstaande onderwerpen besproken worden aan de hand van het boek 'Zonder Tora leest niemand wel, Bouwstenen voor een leeswijze van de evangeliën gebaseerd op Tenach en joodse traditie' van Will J. Barnard en Peter van 't Riet. De groep zal geleid worden door Drs. Peter van 't Riet die ook voor aanvullende informatie zal zorgen.

De avonden worden gehouden op de donderdagen 22 september, 6 en 20 oktober, 3 en 17 november, 1 en 15 december, 12 en 26 januari, 9 en 23 februari en 9 maart (met 23 maart als reserve-avond). De bijeenkomsten vinden plaats van 19.30-21.30 uur in de bovenzaal van de synagoge aan de Schoutenstraat (ingang onder het torentje). De groep zal een maximum grootte kunnen hebben van 20 personen. Deelname wordt geregeld in volgorde van aanmelding. Van de deelnemers zal een cursusgeld van f 110,- worden gevraagd.

CURSUSSEN BIJBELS-HEBREEUWS

CURSUS BIJBELS-HEBREEUWS 1 (VOOR BEGINNENDEN)

Voor het lezen en interpreteren van Tenach (de Hebreeuwse Bijbel) is kennis van de taal waarin de geschriften zijn geschreven van doorslaggevend belang. Ook voor die bijbellezers die er geen behoefte aan hebben de hebreeuwse taal vlot te leren lezen en uitspreken, is het bijzonder nuttig zich enige elementaire kennis te verwerven van de taal waarin de heilige schrift van zowel Jodendom als Christendom geschreven werd.

De bedoeling van deze cursus Bijbels-Hebreeuws is een inleiding te geven in het Hebreeuws. Aan de orde komen onder andere het alfabet, de vorming van woorden, de zinsbouw, de werkwoorden en alles wat nodig is om enig inzicht te krijgen in het karakter van de hebreeuwse taal.

De avonden zullen in het algemeen bestaan uit twee delen. Voor de pauze wordt aan de hand van het boek 'Beknopte Hebreeuwse Grammatica' van Dr. J. Cohen, aangevuld met stencils, systematisch de grammatica van het Hebreeuws doorgewerkt. Na de pauze zal er aandacht besteed worden aan

het vertalen van de hebreeuwse tekst van een aantal bekende bijbelgedeelten. De docent is Drs. Hans Boertjens.

De cursus omvat een twintigtal avonden op de donderdagen 15 en 29 september, 13 en 27 oktober, 10 en 24 november, 8 en 22 december, 5 en 19 januari, 2 en 16 februari, 2, 16 en 30 maart, 13 april, 11, 18 en 25 mei en 1 juni. De bijeenkomsten vinden plaats van 19.30-21.30 uur in de bovenzaal van de synagoge aan de Schoutenstraat (ingang onder het torentje). De groep zal een maximum grootte kunnen hebben van 20 personen. Deelname wordt geregeld in volgorde van aanmelding. Van de deelnemers zal een cursusgeld van f. 160,- worden gevraagd.

CURSUS BIJBELS-HEBREEUWS 2 (VOOR GEVORDERDEN)

Deze cursus is bedoeld voor hen die het vorige seizoen de beginnerscursus Bijbels-Hebreeuws hebben gevolgd en zich verder willen bekwamen en verdiepen in het vertalen van de hebreeuwse tekst van de Bijbel. Ook derden die de eerste beginselen van de hebreeuwse taal langs andere weg hebben leren kennen, zijn van harte welkom. In deze cursus zal het vertalen van de tekst van het bijbelboek Jona centraal staan. Tussen het vertalen door zullen bepaalde aspecten van het Hebreeuws verder worden uitgediept en zal er meer achtergrondinformatie worden verstrekt. Indien nodig zal er worden terugverwezen naar het vorig seizoen doorgewerkte boek 'Beknopte Hebreeuwse Grammatica' van Dr. J. Cohen. De docent is Drs. Thomas Sniijders.

De cursus omvat een twintigtal avonden op de maandagen 19 september, 10 en 24 oktober, 7 en 21 november, 5 en 19 december, 2, 16 en 30 januari, 13 en 27 februari, 13 maart, 10 en 24 april, 8, 22 en 29 mei, 5 en 12 juni. De bijeenkomsten vinden plaats van 19.30-21.30 uur in de bovenzaal van de synagoge aan de Schoutenstraat (ingang onder het torentje). De groep zal een maximum grootte kunnen hebben van 20 personen. Deelname wordt geregeld in volgorde van aanmelding. Van de deelnemers zal een cursusgeld van f. 160,- worden gevraagd.

INSCHRIJVING EN INLICHTINGEN

Inschrijving is mogelijk door overmaking van het cursusgeld op postgiro 259272 t.n.v. Stichting Judaica Zwolle te Zwolle. Nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij Cees Verdonk, penningmeester van de Stichting Judaica (038-539283), of bij de voorzitter Peter van 't Riet (038-536647). Ook kan men zich bij hen telefonisch voor de cursussen opgeven.

AANSCHAF CURSUSBOEK EN EERSTE AVOND

Het is zeer gewenst dat men het bij de cursus behorende cursusboek heeft aangeschaft voorafgaand aan de eerste avond. Voor de eerste avond van de leerhuiscursussen verzoeken we u het eerste hoofdstuk van het cursusboek van te voren door te lezen en daarbij uw vragen te formuleren. De beide cursusboeken voor de gevorderdengroep van het Vrije Leerhuis zijn zo nodig op de eerste avond bij de docent, (Willem Zuidema) te koop.

WIE ZIJN DE DOCENTEN?

Drs. J.L.C. (Hans) Boertjens, geboren in 1944, studeerde theologie in Apeldoorn en Groningen, Oude Testament en Judaica aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was predikant in Thesinge (Gr.) en daarna voor de Christelijk Gereformeerde Kerken predikant voor Kerk en Israël in Tell Aviv. Momenteel is hij leraar godsdienst aan een Chr. MEAO in Apeldoorn. Daarnaast is hij sinds kort predikant voor Kerk en Israël namens de Provinciale Kerkvergadering van de Hervormde Kerk van Overijssel. Behalve Bijbels-Hebreeuws heeft hij ook grondige kennis van Ivriet (modern Hebreeuws).

De heer P.G. (Piet) Pranger, geboren in 1951, studeerde theologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen. Tijdens zijn studie kwam hij in aanraking met het Jodendom, waarin hij zich door middel van zelfstudie verder verdiepte. In de loop der jaren besloot hij met zijn gezin joods (halachisch) te gaan leven en beschouwt zichzelf nu als Jodengenoot. Hij woont sinds enige tijd in Zwolle.

Drs. S.P. (Peter) van 't Riet, geboren in 1948, studeerde wiskunde en psychologie in Amsterdam (V.U.). Sinds 1980 is hij als hoofddocent wiskunde verbonden aan de lerarenopleiding van de Christelijke Hogeschool Windesheim. Zijn 'opleiding' in de kennis van het Jodendom kreeg hij in het leerhuis van Will Barnard te Bussum en vervolgens door zelfstudie. Hij leidde diverse leerhuizen o.a. in Zwolle, Kampen en Dalfsen. Samen met Will J. Barnard schreef hij de boeken 'Lukas de Jood', 'Zonder Tora leest niemand wel' en 'Als een duif naar het land Assur, Het boek Jona verklaard vanuit Tenach en rabbijnse traditie tegen de achtergrond van de tijd' (Kok, Kampen).

Drs. B.J. (Thomas) Snijders, geboren in 1919, kreeg zijn theologische opleiding in de abdij Sion te Diepenveen, waaraan hij vervolgens verbonden was als docent Bijbel-exegese. Daarna volgde hij een doctoraal studie Bijbelkunde in Rome. Na zijn uittreding als priester was hij docent godsdienst en maatschappijleer aan diverse scholen. Gedurende een tiental jaren geeft hij als privé-leraar cursussen Bijbels-Hebreeuws aan kleine groepen.

Dr. W.H. (Willem) Zuidema, geboren in 1932, studeerde theologie in Amsterdam en Kampen en Judaica in Münster, Jeruzalem en Amsterdam. Hij was predikant te Vreeland, doceerde Judaica aan de Protestantse Theologische Faculteit te Brussel en was studiesecretaris voor de joods-christelijke betrekkingen van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Sinds 1981 is hij als docent verbonden aan de Chr. Akademie voor Expressie door Woord en Gebaar te Kampen. Op 1 april 1986 promoveerde hij aan de Rijksuniversiteit te Leiden op een proefschrift over het Misjna-tractaat Chagiga. Hij was betrokken bij de oprichting van verschillende Vrije Leerhuizen en publiceerde o.a. de boeken 'Gods Partner', 'Op zoek naar Tora', 'Isaak wordt weer geofferd' en 'Betekenis en verwerking' (alle vier: Ten Have, Baarn).

CURSISTEN AAN HET WOORD

Een advertentie in een plaatselijk weekblad was het laatste duwtje in de goede richting. Al een paar jaar koesterde ik de wens om Hebreeuws te leren met als doel het lezen van het Oude Testament in de oorspronkelijke taal. Dit was eindelijk de kans die ik moest pakken. Door omstandigheden kon ik pas op de derde lesavond beginnen en dat was wel een handicap. Na de eerste les dacht ik: "Waar ben ik aan begonnen?" Het duizelde me. Wat leek het ingewikkeld! Hoe zou ik ooit dat alfabet leren? Om van woorden lezen nog maar niet te spreken.

Na een paar lessen begon er wat ordening te ontstaan. De eerste woorden herkende ik en dat gaf me de moed om door te gaan. De moeilijkheid bij het Hebreeuws is, dat je niets herkent van bijvoorbeeld Engels of een andere moderne taal. Het blijkt wel dat het meeste blijft hangen als je regelmatig wat tijd aan de studie kunt besteden, want grote stukken tegelijk opnemen lukt mij niet meer.

Op het moment dat ik dit stukje schrijf, zijn we bezig met de werkwoordsvormen. Die zien er wel zeer ingewikkeld uit, maar we wanhopen nog niet. Twintig lessen kunnen natuurlijk niet meer dan een eerste aanzet zijn. Ik hoop dan ook dat er volgend seizoen een mogelijkheid zal zijn om de lessen te vervolgen. En gezien het enthousiasme van de leraar en de cursisten zit dat er wel in.

Dini Nagelhout.

Bon voor opgave deelname aan cursussen (z.o.z.)

S.v.p. verzenden in enveloppe aan:

Stichting Judaica Zwolle,
t.a.v. de Heer C. Verdonk,
Zandkreek 9,
8032 JL Zwolle.

Het volgende artikel is overgenomen uit het Nieuw Israëlietisch Weekblad van 13 mei 1988.

Sopraan Jacqueline Reisel: aangrijpende Jiddisje LP

door Leo Hoost

Met grote belangstelling en ontroering heb ik weer geluisterd naar de Nederlands-joodse sopraan Jacqueline Reisel, ditmaal naar haar tweede gelijknamige LP, Yiddische en Ladino liederen. In het NIW van 27 maart 1987 besprak ik de eerste LP van deze Groningse vocaliste. Beide platen ontstonden via eigen initiatief en met particuliere middelen. Alleen al dergelijke artistieke moed verdient respect want het is vrijwel ondoenlijk om vanuit een min of meer bescheiden solistische opstelling door te dringen tot een gerenommeerd platenlabel. Zelfs de alom erkende chazzan (voorzanger) prof. dr. Hans Bloemendal moest indertijd een start maken met enkele „doe-het-zelf“-producties aler hij via Phonogram grote successen kon boeken.

Bij Jacqueline Reisels eerste plaat trof mij direct de ijle en evenwichtige schoonheid van haar stem,

naast de afstandelijkheid van haar voordracht. Nu, bij dit tweede joodse recital, kwamen haar interpretaties anders op mij over, de LP ontstond in maart van dit jaar; wellicht omdat haar visie zowel als mijn ondergaan zich in de loop van die tussenliggende maanden hebben gewijzigd, zijn gegroeid.

Een bijkomende factor is dat ik door een bijlage waarin Jiddisj (een Ladino) en Engels naast elkaar zijn gesteld, de gevoelsinhoud der joodse poëzie beter kon verwerken. Het is een taal die je niet vrijblijvend tot je neemt en dan weer terzijde kunt leggen. Je wordt er ten eerste emotioneel bij betrokken en raakt tot bijna huilens toe geschokt. Met ANP-achtige zakelijkheid kan worden aangegeven wat het joodse volk is overkomen. Anderzijds kun je er een teder of slechts subtiel omschrijvend gedicht over maken met daarop een melodie die wiegend is, een weemoedig en verzuchtend en innerlijk wenend.

Als zo'n liefdevolle creatie dan

ook nog voorzichtig, met diepe eerbied en onderhuidse verbondenheid wordt gezongen, dan is er van een vrijwel ideale stijl van Jiddisje vocale voordrachtskunst sprake. Zulk een niveau heeft Jacqueline Reisel met deze LP mijns inziens beslist bereikt. Wie het Jiddisje lied nog eens met een hevige dramatiek wil aandikken is alleen maar bezig zichzelf te bewijzen, maar eert niet het joodse leed en het joodse noodlot, die niet meer ongedaan zijn te maken.

Een vijftal Sefardische liederen, merendeels liefdesperikelen-betreffend, behalve het zorgelijke slaapliedje Durme, krijgen bij de soliste een heldere maar niet zo Spaanstintelende trant mee. De instrumentale ondersteuning stamt van pianiste Grietje Meter, altiste Emma Reisel en sacofonist Frans Vermeerssen; ze zijn perfect op hun taak berekend.

Het label is Yiladi 8803, bestelbaar via tel. 050-122100.

Hier langs uitknippen (te verzenden aan adres op ommezijde)

Ondergetekende :

Adres :

Postcode/Woonplaats :

Telefoonnummer :

geeft zich voor 1988/1989 op als deelnemer aan (aankruisen wat van toepassing is):

- ☐ Vrij Leerhuis, groep 1 (beginnenden)
- ☐ Vrij Leerhuis, groep 2 (gevorderden)
- ☐ Leerhuiscursus "Zonder Tora"
- ☐ Cursus Hebreeuws, groep 1 (beginnenden)
- ☐ Cursus Hebreeuws, groep 2 (gevorderden)
- ☐ Abonnement Judaica Bulletin

Plaats en datum :

Handtekening :